

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПАРТНЕРСТВО» У ДОСЛІДЖЕННЯХ ПРОБЛЕМАТИКИ ПРАВОПОРЯДКУ

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими змінами у всіх сферах суспільного життя. Виникає необхідність гармонізації інтересів різних соціальних груп, суспільства в цілому та державних структур, одним із шляхів досягнення цієї гармонізації є ствердження партнерських відносин.

В умовах демократичних процесів в сучасному суспільстві особливої актуальності набуває питання захисту прав та законних інтересів громадян, їх життя та здоров'я. Держава покладає функцію захисту життя та здоров'я громадян, їх прав та законних інтересів на різні правозахисні та правоохоронні інституції, у тому числі, на міліцію. Проте, це здійснити без партнерської взаємодії із самими громадянами не є можливим, що й обумовлює потреби здійснення науково-теоретичного дослідження у цьому напрямі.

Проблемам партнерських відносин присвячена значна кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених у таких сферах наукового знання, як політологія (З. Балабаєва, С. Наумкіна, Д. Неліпа), соціологія (Е. Гансова, В. Жуков, В. Скуратівський), державне управління (Г. Задорожний, В. Кривошеєв, О. Коврига, А. Колодій, В. Лісовий, В. Мартиненко, П. Надолішній, В. Нанівська, Н. Нижник, В. Токовенко, Н. Піроженко, С. Рябов, В. Ситник), економіка (В. Ясинський, Г. Трунова) та ін. Що ж стосується безпосередньо партнерства у сфері забезпечення правопорядку, то це питання досліджували у своїх працях О. Бандурка, В. Соболев, О. Ярмиш, О. Джафарова та інші науковці, а також практичні працівники органів внутрішніх справ.

Метою даної статті є аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «партнерство» у дослідженнях проблематики правопорядку, враховуючи багатоаспектність, різносторонність та широту розуміння вказаного наукового поняття.

Найчастіше поняття «партнерство» ототожнюють із поняттям «взаємодія», що є дещо неправильним, оскільки вони різняться, перш за все, за широтою понять. Для порівняння перш за все, необхідно розпочати із характеристики поняття «взаємодія». Поняття «взаємодія» є істотним методологічним принципом пізнання всіх суспільних явищ і зв'язків. Щоб розкрити дійсну сутність явища, необхідно виявити закономірності її взаємодії з іншими явищами.

Згідно з тлумачним словником під взаємодією розуміється взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-небудь [2, с. 704].

В науці управління під взаємодією розуміють систематичне, стійке виконання дій, які спрямовані на те, щоб викликати відповідну реакцію партнера. Викликана реакція, в свою чергу, породжує реакцію того, хто впливає на партнера [5, с. 5].

Стосовно взаємодії міліції у сфері забезпечення правопорядку, В. Колпаковим запропоновано такий підхід – взаємодія визначається як «наявність між міліцією і громадськістю стійких контактів, які виникають і розвиваються на основі загальних інтересів і в цілях боротьби з правопорушеннями, укріплення громадського порядку і громадської безпеки» [4, с. 6–9].

Складовими взаємодії можуть бути інформаційна, матеріальна, організаційна, адміністративна, соціальна та інші види взаємодії. Однак, найбільш важливою з них є соціальна, тому що саме вона забезпечує взаємодію на інших напрямках.

А. Татаринцева визначає соціальну взаємодію як систему пов'язаних між собою дій суб'єктів, що мають за мету викликати у відповідь певну реакцію, яка, у свою чергу, породжує нову реакцію – тобто відбувається обмін діями. Така взаємодія характеризується: пов'язаністю систем дії суб'єктів по відношенню один до одного; поновлюваністю не тільки соціальних дій, але й їх координації; стійкістю інтересу до реакцій у відповідь; тісною координацією дій суб'єктів [6, с. 147].

Що стосується партнерства, то йому властиві усі характеристики взаємодії, однак, соціальна взаємодія значно ширше поняття «партнерство». Партнерство розглядається як окремий випадок, або скоріше специфічна форма взаємодії суб'єктів. Отже, зупинимось більш детально на понятті «партнерство».

Згідно з тлумачним словником С. Ожегова «партнер – це учасник будь-якої спільної діяль-

ності» [3, с. 16]. Партнер від французького *partenaire* рівноправний учасник чого-небудь. В перекладі з англійської *partner* – має значення, як один з рівноправних учасників спільної діяльності. Таким чином, з приведених визначень стає зрозумілим, що партнери мають такі ознаки, як спільна діяльність, тобто, однакові цілі, та рівні права та обов'язки.

Партнерство – це спільна діяльність, заснована на рівних правах та обов'язках, яка спрямована на досягнення спільної мети. Суттєвою ознакою партнерства є взаємодія двох або декількох суб'єктів з метою вирішення спільної проблеми. Партнерство будується на таких основних принципах як: рівноправність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, відповідальність за виконання зобов'язань, додержання норм законодавства, свобода обговорення проблем, які мають взаємний інтерес, повага позицій, та точок зору партнерів та інші [3, с. 17-18].

Партнерство як один з видів взаємодії базується на очікуванні, що партнер за взаємодією буде вести себе у відповідності з очікуваннями співробітництва [1, с. 8].

Партнерство – це взаємодія, яка базується на рівноправності її учасників. Міліція і населення як партнери в рівній мірі несуть відповідальність за стан правопорядку та боротьбу з правопорушеннями [7, с. 44].

Партнерські відносини – це такі відносини між соціальними суб'єктами (індивідом і державою, суспільною групою і державою, громадським формуванням і державним інститутом тощо), при яких кожна зі сторін усвідомлює, що в процесі взаємодії вона в змозі задовольнити свої інтереси.

Стосовно партнерства міліції та населення (як суб'єктів охорони правопорядку), слід зазначити, що це процес впливу міліції та населення один на одного, їх взаємна обумовленість, зміна стану їх відносин, які передбачають реалізацію очікувань заснованих на співробітництві. Суттєвими ознаками партнерства є наявність зв'язків, обміну інформацією, видами діяльності, заснованих на принципах добровільності, солідарності, взаємодопомоги, гуманізму, співробітництва. Це партнерство є, у першу чергу, соціальним, оскільки має суспільно важливий, значущий характер.

Найкраще розкрити призначення соціального партнерства за участю міліції допомагають його функції (напрямами дії), до яких можна віднести наступні:

- регуляторна – соціальне партнерство міліції та громадянського суспільства виступає своєрідним механізмом узгодження соціальних інтересів з урахуванням їх відмінностей чи навіть суперечностей, забезпечує врегулювання відносин у правоохоронній сфері;
- інструментальна – соціальне партнерство за участю міліції є засобом реалізації соціальної політики у цілому;
- консолідує – соціальне партнерство виступає міцним соціальним зв'язком між міліцією та громадськістю для реалізації спільних інтересів у правоохоронній сфері;
- інформаційна – соціальне партнерство за участю міліції є своєрідним гарантом обізнаності суб'єктів про стан законності, правопорядку, ефективність протидії правопорушникам, наявність взаємної поінформованості, гласності у партнерських відносинах;
- охоронна – соціальне партнерство безпосередньо спрямоване на охорону прав і законних інтересів громадян, забезпечення правопорядку і громадської безпеки, профілактику правопорушень та перелік інших питань, віднесених до правоохоронної сфери.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, варто підкреслити, що поняття «взаємодія» та «партнерство» характеризуються багатоаспектністю, різноманітністю визначень та широтою розуміння. Спільність цих понять проявляється у наявності декількох учасників (суб'єктів), єдності дій, наявності спільної мети. Однак, зазначено, що поняття «взаємодія» є значно ширшою за поняття «партнерство». Партнерство характеризується, перш за все, рівноправністю сторін, добровільністю, наявністю відповідальності за виконання зобов'язань. Будь-яке партнерство є взаємодією, але не кожна взаємодія знаходить своє вираження у формі партнерства.

Список літератури:

1. Бандурка О. М. Партнерські взаємовідносини між населенням і міліцією / О. М. Бандурка, В. О. Соболев, В. І. Московец. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 352 с.
2. Великий глумачний словник сучасної української мови / [уклад. голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
3. Джафарова О. Правові основи партнерства міліції і населення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. Джафарова. – Х., 2003. – 189 с.
4. Колтаков В. К. Взаимодействие милиции и общественности в сфере правопорядка: [учебное посо-

бие] / В. К. Колпаков. – К., 1993. – 80 с.

5. Наумкин Ю. В. Взаимодействие органов внутренних дел с учреждениями массовой информации в борьбе с преступностью / Ю. В. Наумкин. – Ташкент, 1999. – 91 с.

6. Татаринцева А. Методологічні підходи до визначення поняття «партнерство» / А. Татаринцева // Наука молода. – 2007. – № 8. – С. 145-150.

7. Шушкевич И. Взаимодействие с населением – важнейшая задача милиции / И. Шушкевич // Закон и право. – 2001. – № 7. – С. 42-44.

Козік М. А. Теоретичні підходи до визначення поняття «партнерство» у дослідженнях проблематики правопорядку

У статті проаналізовано основні теоретичні підходи до визначення поняття «партнерство» у дослідженнях проблематики правопорядку; розглянуто сутність партнерських відносин крізь призму поняття «взаємодія».

Ключові слова: партнерство, взаємодія, правопорядок, спільна діяльність.

Козик М. А. Теоретические подходы к определению понятия «партнерство» в исследованиях проблематики правопорядка

В статье проанализированы теоретические подходы к определению понятия «партнерство»; рассмотрена сущность партнерских отношений сквозь призму понятия «взаимодействие».

Ключевые слова: партнерство, взаимодействие, правопорядок, совместная деятельность.

Kozik M. Theoretical approaches to definition of concept «partnership» in researches of law and order problematics

In the article are analysed theoretical approaches to the definition of concept «partnership»; the essence of partner relations through a prism of interaction concept are defined.

Key words: partnership, interaction, the law and order, joint activity.